

Rhesymeg

Rheolir Addysg Grefyddol yn lleol gan Gyngor Ymgynghorol Sefydlog ar gyfer Addysg Grefyddol (CYSAG). Mae'n cynnwys tri phwyllgor: cynrychiolwyr prif draddodiadau crefyddol yr ardal, cynrychiolwyr athrawon a chynrychiolwyr yr awdurdod lleol. Prif swyddogaeth CYSAG yw, 'cynghori'r awdurdod ar y cyfryw faterion sy'n gysylltiedig ag addoli crefyddol mewn ysgolion sirol ac â'r addysg grefyddol sydd i'w rhoi yn unol â maes llafur cytûn ag y bydd yr awdurdod yn eu cyfeirio at y cyngor neu ag y gwêl y cyngor yn dda'. (Deddf Diwygio Addysg 1988 a.11(1)(a))

Cred CYSAG Môn y dylai'r cyngor hwn fod yn seiliedig ar wybodaeth gyfredol gan obeithio y bydd y canllawiau sy'n dilyn yn galluogi penaethiaid i gefnogi CYSAG yn ei dyletswyddau.

Yn y gorffennol, mae CYSAG Môn wedi monitro addysg grefyddol ac addoli ar y cyd trwy:

- adolygu adroddiadau arolygu ESTYN;
- dadansoddi asesiadau athrawon a chanlyniadau arholiadau ysgolion uwchradd yr Awdurdod Lleol;
- cael adroddiadau rheolaidd gan gynrychiolwyr y gwasanaeth ysgolion/ymgynghorol lleol;
- gwahodd athrawon a phenaethiaid i rannu enghreifftiau o arferion da gydag aelodau CYSAG.

Ni fydd Fframwaith Arolygu newydd ESTYN bellach yn cyfeirio'n benodol at Addysg Grefyddol ac addoli ar y cyd. Mae CYSAG Môn felly yn awyddus i fanteisio ar y cyfundrefnau a'r arferion a ddefnyddir ar hyn o bryd gan benaethiaid ac athrawon wrth iddynt baratoi at y Fframwaith Arolygu newydd. Yng nghyfarfod CYSAG Môn ar Chwefror 14eg 2011, penderfynwyd y byddai CYSAG yn cyflawni ei chyfrifoldebau statudol trwy wahodd ysgolion i rannu eu hunan arfarniad o Addysg Grefyddol, addoli ar y cyd a datblygiad ysbrydol a moesol disgyblion gyda'r aelodau.

Gofynnir yn garedig i ysgolion cynradd ac uwchradd gyflwyno crynodeb o hunan arfarniad yr ysgol i sylw clerc CYSAG Môn yn ystod y flwyddyn pan fydd ESTYN yn arolygu'r ysgol.

Manylion cyswllt:

Enw: Gareth Jones

Cyfeiriad: Addysg a Hamdden, Swyddfa'r Sir, Llangefni.

Ers 2008, mae CYSAGau ar draws Cymru wedi mabwysiadu neu addasu'r Fframwaith Enghreifftiol Cenedlaethol ar gyfer Addysg Grefyddol (APADGOS, 2008) fel eu maes llafur cytûn lleol. Mae aelodau'r Panel Ymgynghorol Cenedlaethol Addysg Grefyddol wedi croesawu'r cysondeb hwn ar draws Cymru gan eu bod wedi gallu cydweithio i baratoi canllawiau cyffredin i ysgolion a ChYSAGau. Mae amryw o GYSAGau yng Nghymru wedi mabwysiadu cyfundrefn neu broses debyg i'r un a amlinellir yn y ddogfen hon.

Enw'r Ysgol: Ysgol Gynradd Kingsland

Addysg Grefyddol

Cwestiwn Allweddol 1: Pa mor dda yw'r deilliannau mewn Addysg Grefyddol?

- Seilir yr hunan arfarniad ar arsylwadau gwersi, arfarniadau o waith disgyblion a chyfweliadau â disgyblion.
- Dylai ysgolion uwchradd gyfeirio at CA3, CA4 a CA5 (Astudiaethau Crefyddol ac Addysg Grefyddol) a chynnwys arfarniad o asesiadau athrawon ac/neu ganlyniadau arholiad.

Cyfeiriadau: Fframwaith Arolygu ESTYN Adran 1 a'r Maes Llafur Cytûn Lleol

Safonau mewn Addysg Grefyddol – cynnydd mewn dysgu

- Mae **bron pob disgybl** ar draws yr ysgol ymateb yn gadarnhaol i straeon a hanesion yn **dda**. Ee. Ynglŷn â chenfigen.
- Mae **llawer o ddisgyblion** CA2 yn gallu trafod a holi yn **llwyddiannus**. Mae y rhan fwyaf o ddisgyblion CA2 yn gallu trafod geirfa ac arteffactau addysg grefyddol yn **dda**.
- Mae y **rhan fwyaf** o ddisgyblion CA2 yn gallu enwi a disgrifio nodweddion rhai credoau yn **dda**.
- Mae disgyblion CA2 yn gallu trafod Cristnogaeth a chrefyddau eraill yn **dda** gan holi ac ateb cwestiynau am yn **effeithiol**.
- Bron yn ddieithriad mae'r plant yn gyfeillgar â'i gilydd mewn sefyllfaoedd ffurfiol ac anffurfiol.
- Maent yn cyd-dynnu'n **dda iawn** â'r athrawon ac aelodau eraill o staff.
- Mae'r disgyblion yn ymwybodol o sefyllfaoedd pobl llai ffodus na nhw eu hunain yn lleol ac yn fyd-eang ac yn ymfalchïo yn eu hymdrechion i godi arian tuag at achosion da.
- Mae'r dosbarth lau yn ymwybodol o waith elusennau trwy eu gwersi Addysg Grefyddol a drwy wasanaethau torfol dyddiol.

Materion i gael sylw

Cyflwyno agwedd fechan o ŵyl Diolch er mwyn i'r disgyblion Sikh a Mwslim deimlo'n rhan.

Sicrhau cyfleoedd i fyfyrïo'n dawel ac i ddatblygu ethos yr addoliad, ac yna bydd y disgyblion yn gallu adnabod cyfleoedd o addoli a myfyrïo.

Rhagorol		Da	x	Digonol		Anfoddhaol	
-----------------	--	-----------	---	----------------	--	-------------------	--

Cwestiwn Allweddol 2: Pa mor dda yw'r ddarpariaeth mewn Addysg Grefyddol?

- Dylai hunan arfarniad ystyried y dangosyddion canlynol: yr amser a roddir i'r pwnc, gwybodaeth bynciol, arbenigedd a datblygiad proffesiynol yr athrawon, addasrwydd y rhaglen astudio ac amrediad yr adnoddau dysgu a ddefnyddir.
- Mae arfarniad o arsylwadau gwersi a gwaith disgyblion yn caniatáu i benaethiaid a phenaethiaid adran i ddod i farn am ansawdd yr addysgu mewn gwersi Addysg Grefyddol o fewn yr ysgol, a'r graddau y mae disgyblion yn cael eu cymell a'u hannog i gyrraedd safonau uchel.
- Dylai ysgolion cynradd gyfeirio at y ddarpariaeth 'Pobl, Credoau a Chwestiynau' ar gyfer dysgwyr y Cyfnod Sylfaen yn ogystal ag Addysg Grefyddol yn CA2.
- Dylai ysgolion uwchradd gyfeirio at CA3, CA4 a CA5 (Astudiaethau Crefyddol ac Addysg Grefyddol).

Cyfeiriadau: Fframwaith Arolygu ESTYN Adrannau 2.1 ac 2.2 a'r Maes Llafur Cytûn Lleol

Yr addysgu: cynllunio ac amrediad o strategaethau

Mae'r **bron pob athro** drwy'r ysgol yn adnabod y sgiliau perthnasol ar gyfer addysg grefyddol yn **dda**.

Mae'r cynllunio **cadarn** gyda thystiolaeth dda o wahaniaethu ar gyfer galluoedd gwahanol o ddisgyblion.

Dengys fod asesiad athro B2 CS yn gosod yr ysgol yn y hanner uchaf rhan Gwybodaeth a Dealltwriaeth o'r Byd a datblygiad Personol a Chymdeithasol rhan D5 a D6.

Mae sylw da i amserlennu er mwyn sicrhau bod amser teilwng yn cael ei roi yn wythnosol ar gyfer addysg grefyddol. Mae pob athro cyfnod allweddol 2 yn dilyn cynllun gwerthfawr.

Mae'r drefn mapio ar gyfer cynllunio tymor hir a chanol yn gadarn iawn.

Materion i gael sylw

Sicrhau fod y cynllun gwaith yn cael ei fireinio er mwyn sicrhau bod amser digonol yn cael ei glustnodi ar gyfer Addysg Grefyddol.

Rhagorol		Da	x	Digonol		Anfoddhaol	
-----------------	--	-----------	---	----------------	--	-------------------	--

Addoli ar y Cyd

Cwestiwn Allweddol 2: Pa mor dda yw'r ddarpariaeth ar gyfer addoli ar y cyd?

Ydy'r addoli ar y cyd yn cydymffurfio â'r gofynion statudol?	Ydy x	Nac ydy
<p>Cyfeiriadau: Fframwaith Arolygu ESTYN Adran 2.3.1, 'Arweiniad atodol ar arolygu Addoli ar y Cyd mewn ysgolion anenwadol' (ESTYN, Medi 2010), 'Addysg Grefyddol ac Addoli ar y Cyd' (Cylchlythyr y Swyddfa Gymreig 10/94)</p>		
<p>Nodweddion da mewn perthynas ag ansawdd yr Addoli ar y Cyd Polisi Datblygiad Ysbrydol, Moesol, Cymdeithasol a Diwylliannol yn weithredol ac yn cael effaith dda ar draws yr ysgol: Datblygiad Ysbrydol a Moesol:- Cyfleoedd da i ddatblygiad ysbrydol drwy wasanaethau torfol ysgol, adrannol a dosbarth. Mae hyn yn nodwedd dda.</p>		
<p>Materion i gael sylw mewn perthynas ag ansawdd yr Addoli ar y Cyd Plant yn gallu trafod credoau a lleiafrif yn gallu son am y wers foesol yn dda yn ystod gwasanaeth.</p>		
Rhagorol	Da	x
Digonol		Anfoddhaol

Llofnod: Gareth Owen (Pennaeth)

Dyddiad: 6-2-17